

Onderwerp	:	Evaluatie uitvoering taken sloop-asbest door FUMO
Voorstel ter behandeling in	:	De vergadering van het algemeen bestuur
Status	:	Ter besluitvorming
Portefeuillehouder	:	Mevrouw Groeneveld
Auteur	:	Mevrouw Rodenburg
Bijlagen	:	1 Bestuurlijke samenvatting 'evaluatie uitvoering taken sloop-asbest' (infographic)
Vergaderdatum	:	27 oktober 2022
Agendapunt	:	12

Besluit

Het algemeen bestuur:

- stelt voor het behandelen van meldingen sloop-asbest een kengetal van 80 minuten vast per 1 november 2022;
- stelt voor fysiek toezicht op sloop-asbestmeldingen een kengetal van 4 uur vast per 1 november 2022;
- verzoekt het dagelijks bestuur om de gewijzigde kengetallen mee te nemen in de wijzigingsbegroting wanneer die nog volgt voor 2023;
- stemt in met de overige aanbevelingen conform de uitgevoerde evaluatie uitvoering taken sloop-asbest;
- verzoekt de FUMO om voor zo ver het in haar macht ligt de werkwijzen taken sloop-asbest aan te passen overeenkomstig de aanbevelingen die worden gedaan in de evaluatie.

Communicatie

Met de deelnemers is afgesproken dat de FUMO per 1 januari 2020 de taken op het gebied van sloop-asbest als basistaak voor de deelnemers van de GR FUMO uitvoert. Dit is een uitvloeisel van het Besluit VTH¹. Conform afspraak met de deelnemers zouden de afspraken hieromtrent worden geëvalueerd. In juni '21 en oktober '21 bent u geïnformeerd over de planning en voortgang van de uitvoering van deze evaluatie.

De evaluatie is uitgevoerd door de FUMO. Hierbij is gebruik gemaakt van een klankbordgroep bestaande uit een afvaardiging van deelnemers (twee gemeenten) als sparringpartner. Zij hebben feedback gegeven op de resultaten van de uitgevoerde enquête² en op de resultaten van de interne evaluatie van de FUMO. De feedback van de klankbordgroep maakt onderdeel uit van deze oplegnotitie. Conform planning zijn beide evaluaties begin september 2021 voorgelegd aan het VTH managementoverleg (hierna VTH MO) die advies heeft gevraagd aan het Vakoverleg. In haar vergadering van 8 september 2021 heeft het VTH MO de conclusie getrokken dat ondanks de voorbereiding met een klankbordgroep van afgevaardigden van deelnemers van de FUMO, de voorstellen van beide evaluaties nog onvoldoende besluitrijp zijn en wordt teruggelegd bij het Vakoverleg ter beoordeling. Gelet op de conclusies van het VTH MO heeft het dagelijks bestuur in september '21 geen besluit kunnen nemen op de evaluaties.

¹ Het Besluit VTH was op 1 juli 2017 al in werking getreden.

² De enquête is eind mei 2021 door de FUMO uitgezet onder de opdrachtgevende gemeenten.

In juni '22 is in het Vakoverleg opnieuw gesproken over de uitgevoerde evaluatie. Daar is besproken om de opbouw van het advies aan te passen. Er is geen nieuwe (aanvullende) evaluatie uitgevoerd binnen de FUMO. Hier waren geen tijd en middelen voor beschikbaar. Conform de governance zijn de onderliggende stukken vervolgens in procedure gebracht.

Toelichting

Over de wijze van uitvoering van de taken op het gebied van sloop-asbest voor de deelnemers zijn eind 2019 afspraken gemaakt. Deze afspraken zijn in het voorjaar van 2020 en nu opnieuw geëvalueerd. Inmiddels is Fryslân breed door alle bevoegde gezagen het VTH-beleid Fryslân voor de basistaken vastgesteld. In dit beleid zijn een groot deel van de afspraken die zijn gemaakt in 2019 opgenomen.

Voor de uitvoering van de evaluatie geeft ook het nieuwe sturings- en financieringsmodel uitgangspunten mee. In het sturings- en financieringsmodel FUMO zijn onder andere de volgende kaders meegegeven:

- Duurzame transparante opzet van financieren.
- Objectieve grondslagen voor de financiering gebaseerd op ambities van de deelnemers en ervaringen van de FUMO.
- Gelijkheid in de uitvoering door gezamenlijk vastgestelde ambities (level playing field).
- Efficiënte uitvoering (kengetallen en programmering).

Voor de huidige evaluaties waaronder ook de evaluatie van de taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) die tevens in het AB d.d. 27 oktober '22 staat geagendeerd, is door de FUMO een enquête voorgelegd aan de opdrachtgevers. Hieruit zijn de volgende kaders ontleend:

- Werken conform kaders opgenomen in het VTH-Beleid Fryslân voor de basistaken = doen wat is afgesproken.
- Taak moet worden uitgevoerd conform de PDC.
- Goede communicatie; verwachtingen management, wanneer iets anders loopt dan vooraf gepland; hou ons/de opdrachtgever op de hoogte. Lever dus maatwerk richting de opdrachtgever.

Verder blijkt uit de enquête (getal is aantal keer aangegeven door deelnemers):

- geleverde kwaliteit sloop-asbest (en Bbk): 4 zeer goed; 4 goed; 2 redelijk; 1 matig;
- belangrijkste aspecten: 5 kwaliteit en tijdigheid; 6 kwaliteit en kosten.

Resultaten evaluatie

Uit de opgehaalde ervaringen en leerpunten uit 2020 (zowel intern als extern), komen negen³ aanbevelingen naar voren (zie bijgaande infographic voor de opsomming). Door de evaluatie op basis van een lean-aanpak uit te voeren is een werkproces voor beide taken sloop-asbest (meldingen en fysiek toezicht) tot stand gekomen waarbij voldaan wordt aan het VTH-beleid Fryslân en het sturings- en financieringsmodel FUMO en die recht doet aan de wens van de opdrachtgevers om geïnformeerd te worden (één van de aanbevelingen).

Kengetallen

Tijdens de evaluatie is ook, conform de bestuurlijke opdracht⁴, gekeken in hoeverre de kengetallen realistisch zijn. In het rapport 'onderzoek en voorstel kengetallen FUMO' van Seinstra Van de Laar (d.d. 12 juni 2019) staan voor meldingen en toezicht sloop-asbest geen kengetallen benoemd. Deze

³ In de oorspronkelijke evaluatie waren ook nog twee aanbevelingen opgenomen over een uniform mandaat voor Fryslân. Omdat anno augustus '22 de verwachting is dat het uniforme mandaat op 1 oktober 2022 van kracht is, zijn deze aanbevelingen uit de evaluatie gehaald.

⁴ Onderdeel van de uitvoering van het sturings- en financieringsmodel FUMO

zijn door de FUMO wel bij deze organisatie opgevraagd. Gemiddeld (afkomstig uit benchmark onder verschillende omgevingsdiensten door Seinstra Van de Laar) bedraagt het kengetal voor het uitvoeren van toezicht sloop-asbest 5 uur. Het betreft hier gemiddelden voor de uitvoering van een reguliere toezichtcontrole naar aanleiding van een melding inclusief reistijd. Het huidige kengetal (2,5 uur) dat door het AB is vastgesteld is beduidend lager. Dit kengetal komt voort uit het rapport van Hegeman⁵ waarin staat dat in de ideale variant toezicht (excl. reistijd), in 100 tot 150 minuten kan plaatsvinden. De evaluatie toont aan dat de FUMO binnen de huidige kengetallen niet de kwaliteit kan leveren die zij behoort te leveren om te voldoen aan de uitgangspunten en kaders uit het inmiddels vastgestelde VTH-beleid Fryslân. Dit mede gezien de reistijd die in Fryslân kan oplopen. De evaluatie bevestigt de stelling name van de projectleider 'implementatie VTH', hij heeft in 2019 al in het AB aangegeven dat *de normering 'de ondergrens/de minimale variant' is waarmee de FUMO niet of moeilijk mee uit de voeten kan*⁶. Aanbevolen wordt om het kengetal voor het uitvoeren van toezicht op een ingediende melding sloop-asbest vast te stellen op 4 uur. Met dit kengetal is sprake van een minimale vastlegging van informatie in systemen, kan waar nodig ook een extra reguliere controle worden uitgevoerd en kan steekproefgewijs ook de controle op vrijgaven⁷ van uitgevoerde saneringen plaatsvinden. Let wel ook met dit kengetal zijn de randvoorwaarden genoemd in het rapport van Seinstra Van de Laar van toepassing⁸. In het aanhangsel bij deze oplegnotitie is een overzicht opgenomen met hierin het verschil in uitvoering tussen het huidige kengetal en het voorgestelde kengetal voor beide taken (o.a. zijn de risico's in kaart gebracht).

Het kengetal voor het behandelen van een melding sloop-asbest is nu 1,5 uur. Uit de evaluatie blijkt dat dit kengetal naar beneden kan worden bijgesteld, naar 80 minuten per ingediende melding.

Gezien de maatschappelijke en politieke opgaven waarvoor de opdrachtgevers staan is ook gekeken naar alternatieven om te voorkomen dat de deelnemersbijdrage (te veel) stijgt. Een alternatief is het toezichtpercentage van 25% te verlagen naar 20% waarbij wel het kengetal verhoogd wordt naar 4 uur. Op deze wijze blijft het totaal uren 'uitvoeren van de taak sloop-asbest' budgetneutraal ten opzichte van de begroting (2022), doch wordt wel de kwaliteit geleverd door de FUMO op basis van de uitgangspunten van het VTH-beleid Fryslân. Het verlagen van het toezichtpercentage wordt niet geadviseerd door de FUMO (advies is vast te houden aan 25% van de ingediende melding). Echter gelet op de opgaven waar gemeenten voor staan is het professionele standpunt van de FUMO dat het beter is om minder te doen maar wel goed in plaats van meer maar half met alle risico's en verwachtingen die hiermee gepaard gaan. Dit zal echter ook inhouden dat het toezichtregime op basis van de risicomatrix komt te vervallen. De risicomatrix blijft wel in gebruik. Het is dan aan de toezichthouder om op basis van de risicomatrix een inschatting te maken om wel of niet fysiek toezicht uit te voeren, rekening houdend met de norm van 20% toezicht. Het handvat voor de mate van toezicht moet hiervoor eveneens worden aangepast naar hoog 90-100% toezicht, matig 30-40% toezicht en laag 0-5% toezicht. In zijn algemeenheid betekent dit dat door het uitvoeren van minder toezichtscontroles, de risico's voor de leefomgeving in situaties dat saneringen niet conform de regels worden uitgevoerd, groter worden. Let wel dit betekent dat afgeweken gaat worden van het recent vastgestelde VTH-beleid Fryslân voor de basistaken.

⁵ Rapport 'kengetallen taakuitvoering asbest FUMO' door drs. O. Hegeman MBA d.d. 14 januari 2019

⁶ Ze hiervoor onder andere de oplegnotitie voor het AB behorende bij de ontwerpbegroting 2020 d.d. 4 juli 2019.

⁷ Na beëindiging van de sloopwerkzaamheden dient er een opgave te worden overlegd van de aard en de hoeveelheid van de bij de werkzaamheden vrijgekomen afvalstoffen en van de afvoerbepemming van die stoffen (begeleidingsbrief en stortbonnen).

⁸ De genoemde randvoorwaarden zijn: uniform mandaat, ondersteunde systemen op orde, kwaliteit van de dossiers op orde en een goede onderlinge afstemming waarin vertrouwen naar voren komt.

Het dagelijks bestuur adviseert u beide kengetallen en het toezichtregime dienovereenkomstig dit voorstel aan te passen. Het financiële effect van de wijziging van deze kengetallen ten opzichte van de begroting (2022) is dan nihil.

Feedback klankbordgroep

Met een afvaardiging van de opdrachtgevers (tweetal opdrachtgevers op basis van opgave in Vakoverleg) heeft in juni en juli 2021 en in januari 2022 een afstemsessie plaatsgevonden. In de eerste bijeenkomst is ingegaan op enkele resultaten uit de enquête en in de vervolgsessie is ingegaan op voorliggend voorstel (toen nog in concept en in bewerking). Aan de klankbordgroep is duidelijk meegegeven dat de evaluatie wordt uitgevoerd door de FUMO en wij hierin ook adviseren.

In de rol als sparringpartner heeft de klankbordgroep het volgende meegegeven:

- Geadviseerd wordt om het voorstel objectief te houden.
- Geadviseerd wordt aandachtsbedrijven meer aandacht te geven.
- Geadviseerd wordt als aanbeveling op te nemen om in het Vakoverleg aandacht te geven aan het vraagstuk hoe de ogen en oren van toezichthouders Fryslân breed zo goed mogelijk ingezet kunnen worden (brede blik over eigen vakgebied heen);
- Geadviseerd wordt de risicomatrix aan te passen door hier een bandbreedte in op te nemen, waarbij risicosaneringen wel altijd worden gecontroleerd.
- Verwacht aandachtspunt is in hoeverre kwantiteit (% toezichtcontroles) nodig is om kwaliteit te kunnen leveren en te voldoen aan regels.

Naar aanleiding hiervan geven wij u het volgende mee.

Wij hebben het voorstel zo objectief mogelijk gehouden. Door de gekozen aanpak is gekomen tot een lean-werkproces voorzien van realistische kengetallen. Dit conform het uitgangspunt van het nieuwe sturings- en financieringsmodel FUMO. In de bestaande werkwijze krijgen aandachtsbedrijven al meer aandacht. Om toch zo veel mogelijk te voldoen aan het huidige kader (opgenomen in het VTH-beleid Fryslân) om 25% (huidige toezichtpercentage) van het aantal meldingen te controleren is de risicoanalyse hierop vanaf september 2021 door de FUMO aangepast. Echter dit verlangt ook dat de toezichtfrequentie behorende bij de risicocategorie (resultaat van de risicoanalyse) moet worden losgelaten dan wel door het opnemen van een bandbreedte hierin (één van de aanbevelingen, ook van de klankbordgroep).

0 tot 15 punten: 0-20% toezicht
16 tm 25 punten: 15-35% toezicht
>25 punten: 80-100% toezicht

Uit ervaringscijfers blijkt dat in bepaalde gemeenten meer aandachtsbedrijven werkzaam zijn dan in andere. Omdat prioriteit wordt gegeven aan het toezicht bij deze aandachtsbedrijven resulteert dit dan ook met in acht name van de voorgestelde bandbreedte in meer controles dan de huidige vastgestelde 25% (totaal aantal fysieke controles). Het is derhalve raadzaam om met deze gemeenten hiervoor maatwerkafspraken te maken. Zeker ook op het moment dat het toezichtpercentage naar beneden wordt bijgesteld.

Ten aanzien van de vraag in hoeverre de kwantiteit (% toezichtcontroles dat nu is gesteld op 25% van de ingediende meldingen sloop-asbest) nog voldoende is om de kwaliteit te leveren en te voldoen aan de regels, merken wij het volgende op. 2020 was het eerste jaar dat de FUMO deze taken uitvoert voor haar opdrachtgevers. Dit betekent dat we werkende weg ervaren dat er verbeteringen in het werkproces zitten om bijvoorbeeld de verantwoording te verbeteren. Er is onvoldoende tijd geweest voor een perfecte implementatie, nu het besluit over de uitvoering door de FUMO van deze taken pas is genomen in december 2019 en de uitvoering aanving op 1 januari 2020. In 2020 zijn vervolgens onvoldoende monitoringsgegevens geregistreerd in de ondersteunende systemen om inhoudelijk deze

vraag goed te kunnen beantwoorden. Zo zijn uitgevoerde toezichtcontroles waarbij ter plaatse in het veld overtredingen zijn geconstateerd geregistreerd als controle in orde. Echter wanneer hier geen toezicht had plaatsgevonden waren de regels niet nageleefd met risico's voor de leefomgeving. Inmiddels is dit ondervangen door als keuzevariabel bij het noteren van het resultaat van toezicht op te nemen: in orde na aanpassing.

Een van de intern gericht aanbevelingen is dan ook de ondersteunde systemen zodanig in te richten dat sturing op basis van monitoringsgegevens mogelijk is. Dit wordt meegenomen in de uitvoering van de routekaart Leef.

Aanhangsel: Vergelijk uitvoeringsniveau huidig kengetal vs aanbevolen kengetal

Fysieke controle sloop-asbest

	Kengetal 2,5 uur	Kengetal 4 uur
Toezichtsniveau	Snel en minimaal op hoofdlijnen. Hoog ingeschaalde saneringen (10% van het aantal meldingen) worden op maximaal 5 inhoudelijke toezichtpunten ⁹ uitgebreider gecontroleerd	Toets overeenkomstig digitale checklist met in acht name van resultaten risicoanalyse.
Aandachtsmeldingen	Slechts 1 keer een reguliere controle ongeacht de grote van de sanering die wordt uitgevoerd en de uitvoering van de sanering.	Meer aandacht om risico's te beperken, hetgeen betekent waar nodig (te bepalen door de toezichthouder) een extra controle.
Risico's	Als gevolg van een snelle toetsing op hoofdlijnen van alle laag en matig ingeschaalde meldingen en de hoog ingeschaalde meldingen m.u.v. 5 door de FUMO te bepalen diepgaandere toetsingscriteria, worden risico's groter. Waaronder: <ul style="list-style-type: none"> - Werkelijke uitvoering door saneerder is slechter dan verondersteld echter door minimale toets op hoofdlijnen en geen eventuele extra controle wordt dit niet geconstateerd. - Oneerlijke concurrentie. - De opdrachtgever gaat ervan uit dat de sanering wordt uitgevoerd conform de regels, dit kan achteraf niet het geval zijn. - Risico gezondheid directe omgeving / flora en fauna. 	Let wel het blijft mensenwerk dus risico's blijven bestaan en het toezicht blijft gebaseerd op de digitale checklist.

Anno 2021 voeren de toezichthouders een snelle inhoudelijke toetsing uit of de sanering volgens de regels wordt uitgevoerd. Deze inhoudelijke diepgang op basis van risicoanalyse is nu persoonsgericht.

Volledigheidshalve wordt meegegeven dat qua reistijd uitgegaan wordt van gemiddeld één uur. Bij het plannen van toezicht op saneringen wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de geografische ligging, maar lange reistijden zijn niet te vermijden. Friesland is groot en de uitvoering van risicovolle meldingen vind niet geclusterd plaats.

⁹ Uniforme toetsing en afkomstig van expert-judgement FUMO.